

Bijlage VMBO-GL en TL
2010

tijdvak 2

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

uit een boek over Nederlandse geschiedenis

In 1853 maakte de paus, de leider van de katholieke kerk, bekend dat hij van plan was opnieuw bisschoppen in Nederland te benoemen. Het duurde even voordat de gevolgen van dit pauselijke plan doordrongen tot de machthebbers in Nederland. Nederland was tot 1848 een land waar de katholieken hun godsdienst alleen mochten uitoefenen, zolang zij maar niet al te duidelijk in het openbaar voor hun geloof opkwamen.

bron 2

uit een krant over een nieuwe universiteit (1923)

Bijna een halve eeuw nadat Abraham Kuyper in Amsterdam in 1880 de Vrije Universiteit stichtte, heeft ook katholiek Nederland nu zijn eigen universiteit: in Nijmegen. De Nijmeegse gemeenteraad was verdeeld: het besluit werd aangenomen met 16 stemmen voor en 15 tegen. De fracties die tegenstemden waren bang voor te veel invloed op het openbare leven door de katholieken. Op 17 oktober opent de universiteit van Nijmegen haar deuren.

bron 3

naar een Nederlandse krant

Strafvermindering voor alle gevangenen was lange tijd een gewoonte bij grote koninklijke gebeurtenissen, zoals de troonswisseling of een regeringsjubileum. Maar toen koningin Juliana zoets voorstelde bij haar troonsafstand werd dat door het kabinet afgewezen. Daarbij werd verwezen naar de gevoeligheid van het thema van strafvermindering. Enkele jaren daarvóór hadden er emotionele discussies plaatsgevonden over het verzoek om enkele zware misdadigers vervroegd vrij te laten.

bron 4
een foto van een gebouw

Paleis van
Justitie

bron 5

vier kaarten uit een kwartetspel met als onderwerp 'Directe verkiezingen'

KAART 1	KAART 2
<p>Onderwerp: Directe verkiezingen</p> <p>Burgers gaan naar de stembus voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- Eerste Kamer- Europees Parlement- Provinciale Staten- Tweede Kamer <p>toegangsdeur Eerste Kamer der Staten-Generaal, Binnenhof, Den Haag</p>	<p>Onderwerp: Directe verkiezingen</p> <p>Burgers gaan naar de stembus voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tweede Kamer- Eerste Kamer- Europees Parlement- Provinciale Staten <p>entree Tweede Kamer der Staten-Generaal, Plein, Den Haag</p>
KAART 3	KAART 4
<p>Onderwerp: Directe verkiezingen</p> <p>Burgers gaan naar de stembus voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- Provinciale Staten- Eerste Kamer- Europees Parlement- Tweede Kamer <p>toegangsdeur tot de vergaderzaal van de Provinciale Staten, Zuid-Hollandlaan, Den Haag</p>	<p>Onderwerp: Directe verkiezingen</p> <p>Burgers gaan naar de stembus voor:</p> <ul style="list-style-type: none">- Europees Parlement- Eerste Kamer- Provinciale Staten- Tweede Kamer <p>Bureau voorlichting Europees Parlement, Korte Vijverberg, Den Haag</p>

bron 6

Hieronder en op de volgende pagina staan vier affiches.

affiche 1

affiche 2

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Vietnam demonstratie 29 april vanaf Beursplein, aanvang 14 uur'.

affiche 3

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Jongeren willen... werk!!!'

affiche 4

bron 7

het Nederlandse Ministerie van Algemene Zaken

bron 8

een kantoorgebouw van de Europese Commissie

bron 9

een krantenbericht over Oudejaarsnacht (2008)

Twee raadsleden van GroenLinks uit Rotterdam en Den Haag zijn een burgerinitiatief begonnen om het afsteken van vuurwerk voortaan te verbieden. Als zij veertigduizend handtekeningen verzamelen moet de Tweede Kamer het voorstel behandelen.

bron 10

Hieronder staan vijf artikelen uit verschillende Nederlandse grondwetten in de periode 1848-1983.

1 Burgers die niet in hun bestaan kunnen voorzien, hebben recht op bijstand van de overheid.

2 De leden der Tweede Kamer worden gekozen door meerderjarige Nederlandse burgers. Zij moeten een bepaald bedrag aan directe belastingen betalen.

3 De Tweede Kamer wordt gekozen op basis van evenredige vertegenwoordiging.

4 Er is vrijheid van onderwijs, maar het onderwijs staat wel onder toezicht van de overheid.

5 Om lid van de Tweede Kamer te kunnen zijn, moet men Nederlander zijn en dertig jaar of ouder. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen man of vrouw.

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 11
twee kaarten van Europa

Kaart A

Kaart B

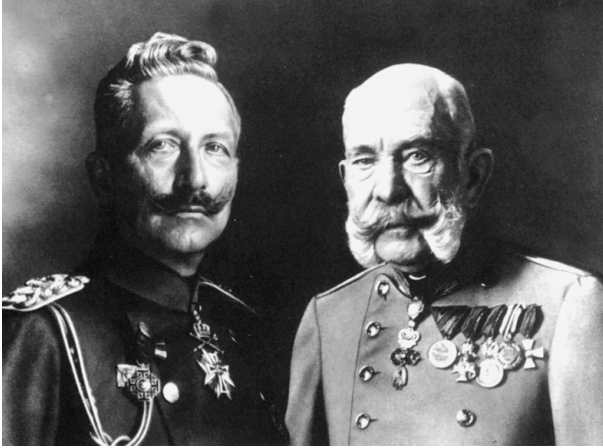

bron 12

Hieronder en op de volgende pagina staan vijf afbeeldingen uit de tijd van de Eerste Wereldoorlog.

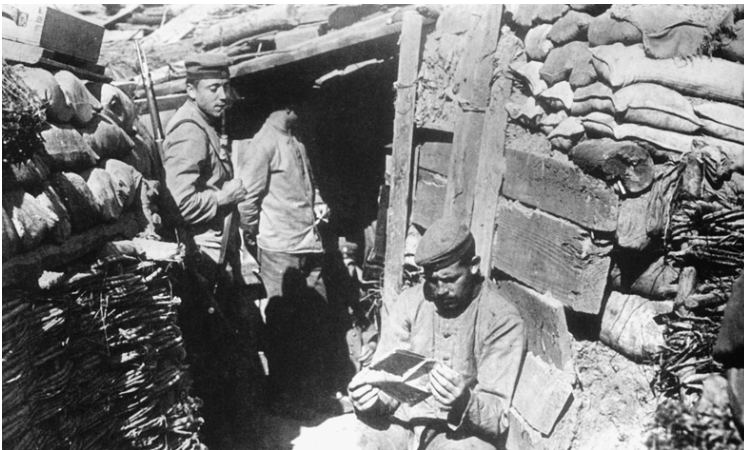
afbeelding 1

een briefkaart van bondgenoten: keizer Wilhelm II (van Duitsland) en keizer Frans Jozef I (van Oostenrijk)

afbeelding 2

Duitse soldaten in een loopgraaf

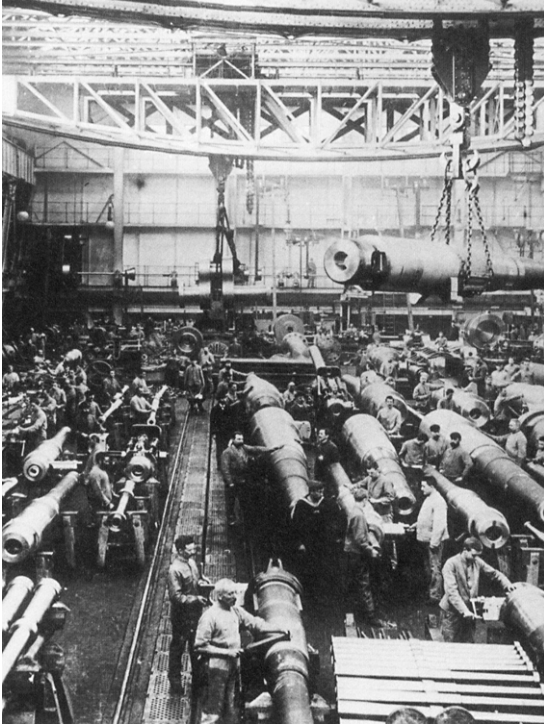

afbeelding 3

gewonde soldaten

afbeelding 4
industrie in Duitsland

afbeelding 5
een kranslegging

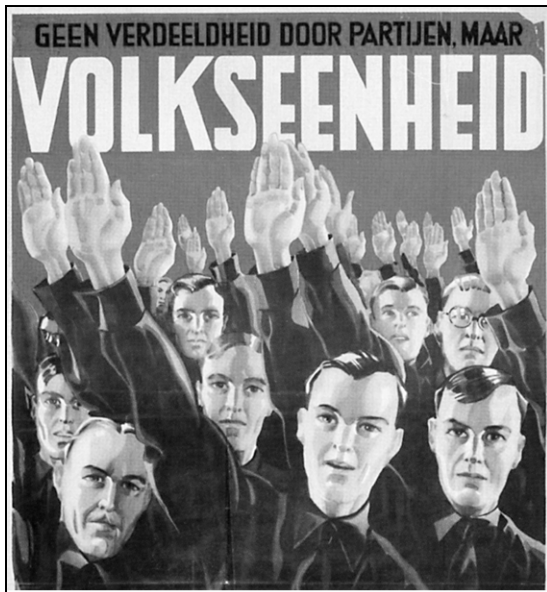

bron 13

	doden	gewonden
Geallieerden		
Rusland	1.700.000	4.950.000
Frankrijk	1.357.800	4.266.000
Italië	650.000	947.000
Groot-Brittannië	743.000	1.662.600
Verenigde Staten	48.000	204.000
Brits-Indië	65.400	69.000
Canada	56.600	149.700
Japan	300	900
Roemenië	335.700	120.000
Servië	45.000	133.000
Australië	59.300	152.100
België	13.000	45.000
Griekenland	5.000	21.000
Zuid-Afrika	7.100	12.000
Nieuw-Zeeland	16.700	41.300
Portugal	7.000	14.000
Montenegro	3.000	10.000
Britse koloniën	500	800
Newfoundland	1.200	2.300
Centrale mogendheden		
Duitsland	1.774.000	4.216.000
Oostenrijk-Hongarije	1.200.000	3.620.000
Turkije	325.000	400.000
Bulgarije	87.500	152.000
Totaal	8.501.100	21.188.700

bron 14

verkiezingsaffiche van de NSB (in de jaren dertig)

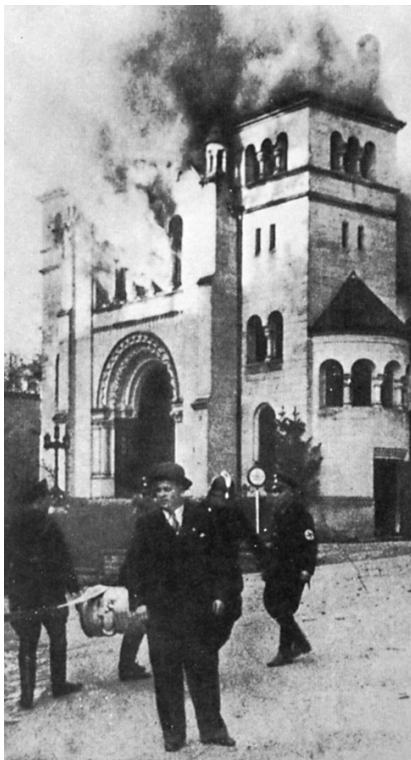

Toelichting

Bovenaan het affiche staat de tekst: 'Geen verdeeldheid door partijen, maar volkseenheid'.

bron 15

brand in een synagoge (= een joods gebedshuis) in Duitsland (november 1938)

bron 16

uit het dagboek van een Nederlandse soldaat die gelegerd was in de buurt van Den Haag (mei 1940):

'Omstreeks 3.15 uur werd onze eenheid gealarmeerd door een hevig geronk van de eerste vliegtuigen. Het bevel werd gegeven om het vuur te openen op een enorm groot aantal Duitse vliegtuigen. Een Duits toestel werd tot dalen gedwongen en liet zijn bommenlast achter de bollenschuur vallen. Die schuur vloog in brand. Het werd langzamerhand duidelijk dat wij hier met een officiële Duitse aanval te doen hadden. Dat werd bevestigd, toen ons gemeld werd dat 25 Duitse parachutisten op ongeveer 500 meter van onze opstelling waren geland. Deze parachutisten, die in volledige militaire uitrusting uit de vliegtuigen sprongen, vormden een groot gevaar voor ons.'

bron 17

een affiche uit de Tweede Wereldoorlog, gericht tegen Engeland

Toelichting

Bovenaan het affiche staat de tekst: 'Steeds dezelfde vijand!' met daaronder het jaartal 1673 en daar weer onder het jaartal 1943 geschreven.

Onderaan het affiche staat de tekst: 'Strijdt met ons mede!'

(1673 verwijst naar de derde Engels-Nederlandse Oorlog waarbij onder leiding van de Nederlandse admiraal Michiel de Ruyter de Engelse vloot verslagen werd).

bron 18

een gebeurtenis tijdens de Tweede Wereldoorlog

Na een lange planning zou het op 5 juni 1944 zover zijn. Toch was er nog een dag uitstel nodig wegens slechte weersomstandigheden. Op 6 juni begon het echt. De grootste landingsoperatie uit de geschiedenis werd ingezet:

00.15 – 03.00 uur parachutisten landen achter de kust

03.15 – 06.30 uur het begin van het bombarderen van de diverse stranden

06.30 – 08.30 uur het begin van de aanval op de diverse stranden

12.00 – 24.00 uur na hevige gevechten op de diverse stranden zijn er vijf bruggenhoofden gevestigd; de geallieerden hebben voet aan de grond gekregen op Franse bodem

bron 19

een spotprent met als titel: 'Eén in het verzet, verdeeld in de opbouw?' (1946)

EÉN IN HET VERZET

VERDEELD IN DE OPBOUW?

Toelichting

Op de kranten staan de volgende namen te lezen: Het Parool, Het Vrije Volk, De Waarheid, de Volkskrant, Algemeen Handelsblad, Trouw.

bron 20

Hieronder en op de volgende pagina staan **vijf** foto's die horen bij gebeurtenissen uit de Indonesische geschiedenis in de periode van 1942 tot en met 1949.

foto 1

Indonesische jeugd zwaait met Japanse vlaggetjes.

foto 2

Nederlandse dienstplichtige militairen ondervragen Indonesische onafhankelijkheidsstrijders.

foto 3

een verkiezingsaffiche van de Communistische Partij Nederland

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Geen geweld, maar overleg'.

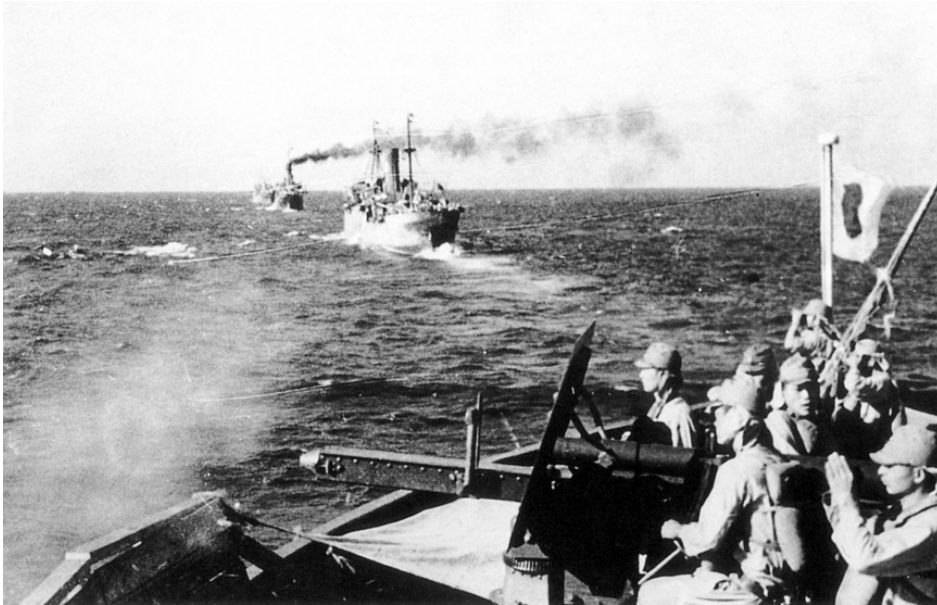
foto 4

president Soekarno (rechts) houdt een toespraak na de soevereiniteitsoverdracht

foto 5

Japanse vloot op weg om Java te veroveren

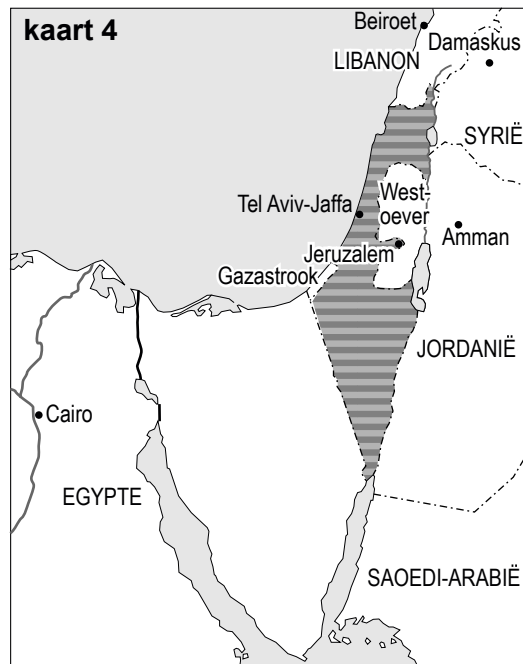
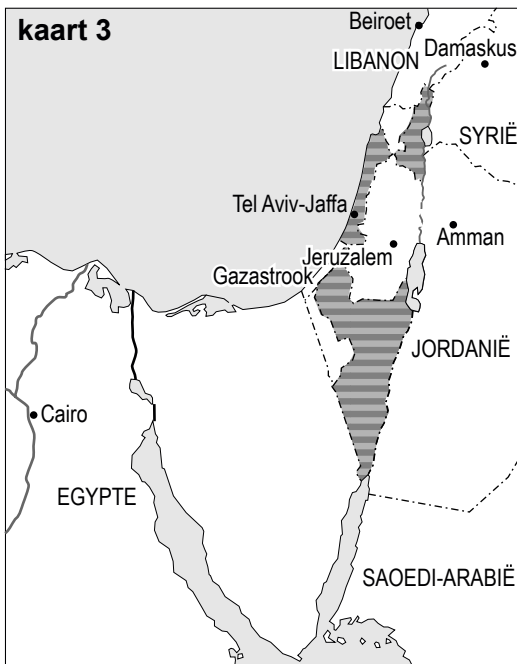
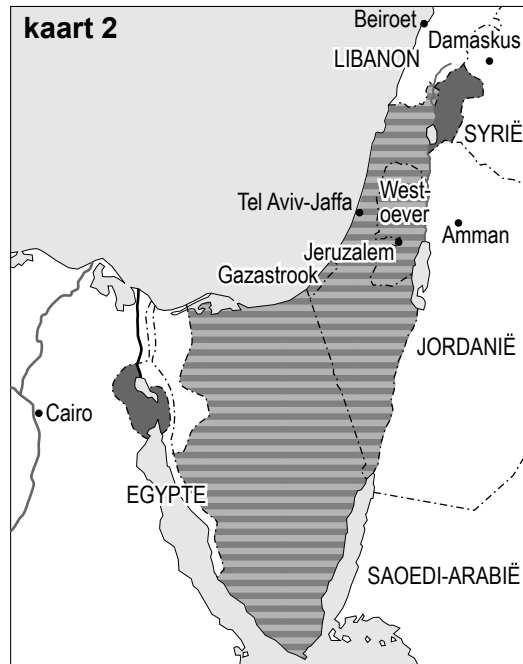
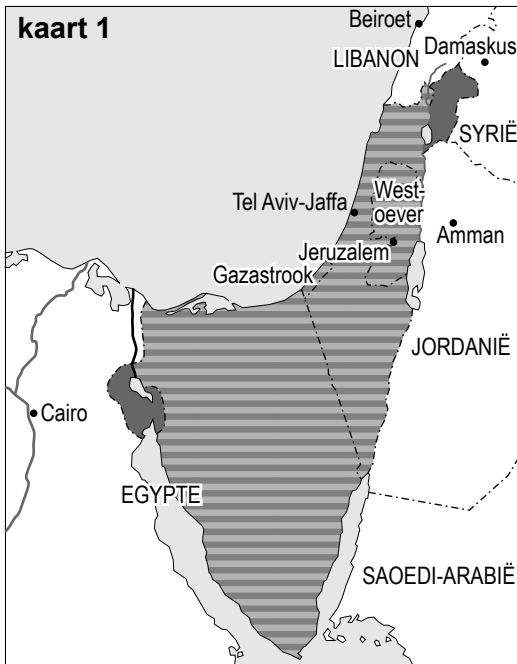
bron 21

een politieke prent met als titel: 'De nieuwe huid van de Republiek' (1948)

bron 22

Hieronder staan vier kaarten van Palestina.

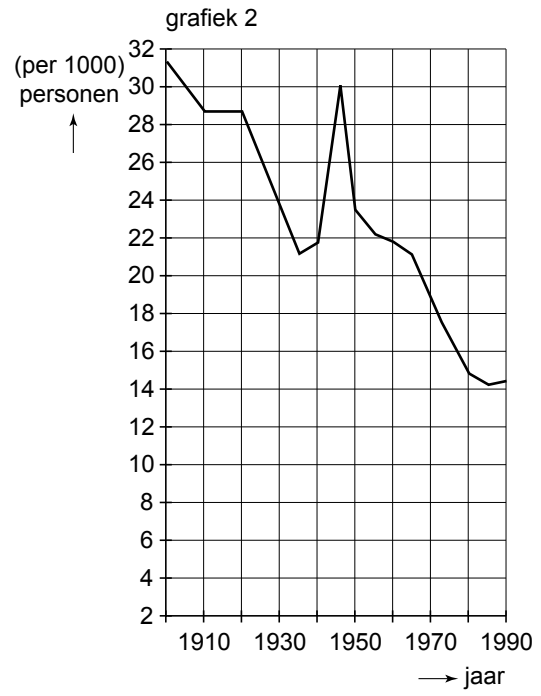
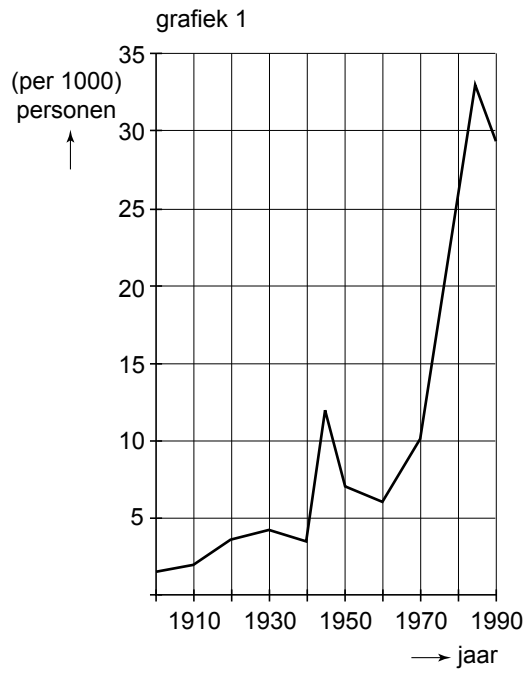

Legenda:

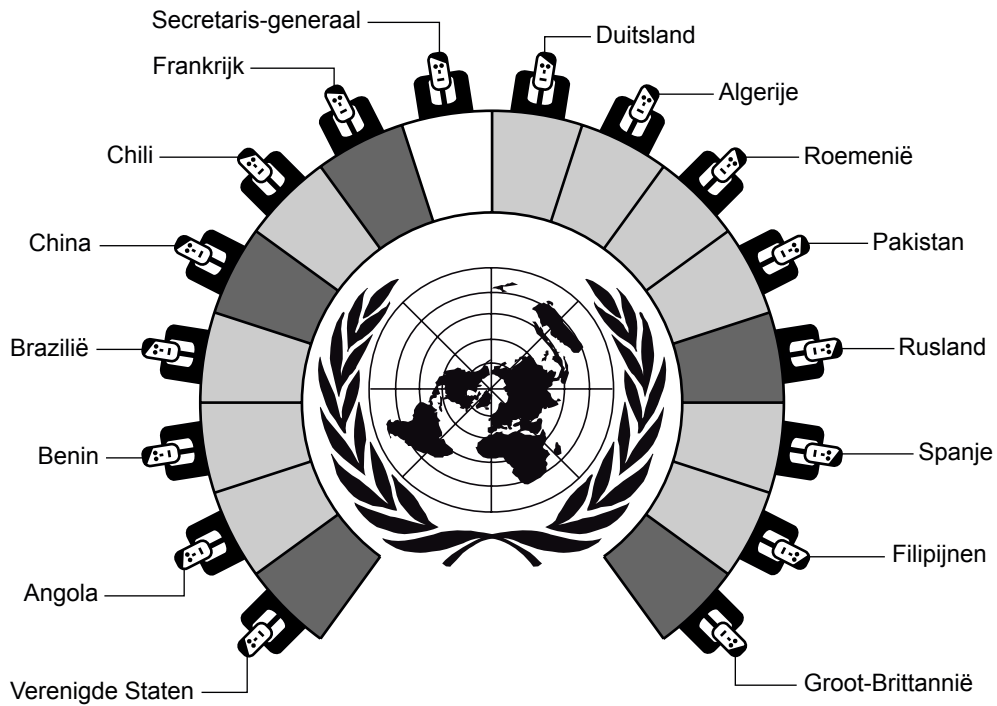
 Israëliisch/Joods gebied

bron 23

twee grafieken met informatie over de Nederlandse samenleving tussen 1900 en 1990

bron 26

Legenda:

- 5 permanente leden
- 10 tijdelijke leden

bron 27

een overzicht van steden in de 20e eeuw waaraan Olympische Zomerspelen zijn toegewezen

1900 Parijs	1952 Helsinki
1904 Saint-Louis	1956 Melbourne
1908 Londen	1960 Rome
1912 Stockholm	1964 Tokio
1916 Berlijn	1968 Mexico
1920 Antwerpen	1972 München
1924 Parijs	1976 Montreal
1928 Amsterdam	1980 Moskou
1932 Los Angeles	1984 Los Angeles
1936 Berlijn	1988 Seoel
1940 Londen	1992 Barcelona
1944 Tokio	1996 Atlanta
1948 Londen	2000 Sydney

bron 28

uit een artikel over evenementen in mei 2007

Er wordt dit jaar weer veel aandacht besteed aan de herinnering van de meidagen in de Tweede Wereldoorlog. Zo zijn er diverse films, documentaires en websites rond de meidagen gemaakt en zijn er in een aantal musea tentoonstellingen te zien. Ook al ligt de oorlog 62 jaar achter ons, de meidagen blijven voor veel mensen belangrijke dagen die niet vergeten mogen worden.

bron 29

Kamp Westerbork, waar afgebroken spoorrails omhoog wijzen naar de hemel

